

пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адм.-госп. функцій, або виконують такі функції за спец. повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом держ. влади, органом місцевого самоврядування, центр. органом держ. управління із спец. статусом, повноважним органом чи повноважною С. о. підприємства, установи, орг-ції, судом або законом.

С. о. – це також посад. особи іноз. д-в (особи, які обіймають посади в законод., викон. або суд. органі іноз. д-ви, у т. ч. присяжні засідателі, ін. особи, які здійснюють функції д-ви для іноз. д-ви, зокрема для держ. органу або держ. підприємства), іноз. трет. судді, особи, уповноважені вирішувати цив., комерційні або труд. спори в іноз. д-вах у порядку, альтернативному суд., посад. особи міжнар. орг-цій (працівники міжнар. орг-ції чи будь-які ін. особи, уповноважені такою орг-цією діяти від її імені), а також члени міжнар. парлам. асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посад. особи міжнар. судів.

Ці визначення практично ідентичні. Відмінність між ними полягає у тому, що у ч. 3 ст. 18 КК мова йде про будь-які підприємства, установи чи орг-ції, а у п. 1 примітки до ст. 364 КК – про держ. чи комунальні підприємства, установи, орг-ції. Визначення ч. 3–4 ст. 18 КК застосовується і до поняття С. о. юрид. особи приватного права (як суб'єкта злочинів, передбачених ст. 364¹ та ч. 3–4 ст. 368³ КК) з тією лише особливістю, яка притаманна прав. статусу юрид. особи приватного права.

Лит.: Андрушко П. П., Стрижевська А. А. Коментар до ст. 354 «Одержання незаконної винагороди працівником державного під-

приємства, установи чи організації» КК України // Законодавство України. Науково-практичні коментарі, 2004, № 10; Максимович Р. Л. Поняття службової особи у кримінальному праві України. Л., 2008.

Р. Л. Максимович.

СЛУЖБОВЕ ПІДРОБЛЕННЯ – див. *Підроблення службове.*

СЛУЖБОВІ ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ – осн. вид покарання, передбачений ст. 58 КК, що застосовується до засуджених військовослужбовців, крім військовослужбовців строкової служби. Це покарання має комбінований характер, оскільки включає як примус. заходи майнового характеру, так і певні обмеження по службі. С. о. д. в. полягають у тому, що: а) із суми грошового забезпечення засудженого провадяться відрахування в дохід д-ви у розмірі, встановленому вироком суду, в межах від 10 до 20%; б) під час відбування цього покарання засуджений не може бути підвищений за посадою; в) у військ. званні; г) строк покарання не зараховується йому в строк вислуги років для присвоєння чергового військ. звання.

С. о. д. в. належать до спец. видів покарань, бо призначаються лише військовослужбовцям (окрім тих із них, хто проходить строкову службу) і відбуваються засудженим за місцем його військ. служби.

Відповідно до ч. 1 ст. 58 КК С. о. д. в. встановлюється на строк від 6-ти міс. до 2-х років і призначаються у випадках, якщо це покарання: 1) безпосередньо передбачене в санкції статті Особл. част. КК за військ. злочини (напр., ч. 1

ст. 402, ч. 1 ст. 403, ч. 1 ст. 404, ч. 2 ст. 407 КК та ін.); 2) не передбачено в санкції статті Особл. част. КК, але призначається на підставі ч. 1 ст. 58 КК, коли суд, урахувавши обставини справи та особу винного, вважатиме за можливе замість обмеж. або позбавл. волі на строк не більше 2-х років призначити С. о. д. в. на той самий строк. У такий спосіб С. о. д. в. можуть бути призначені не тільки за військ., а і за будь-які ін. злочини; 3) не передбачено в санкції статті Особл. част. КК, але призначається військовослужбовцю на підставі ч. 1 ст. 69 КК за вчинення як військ., так і будь-якого ін. злочину.

Згідно із ч. 2 ст. 72 КК у разі призначення С. о. д. в. за сукупністю злочинів (ст. 70 КК) або сукупністю вироків (ст. 71 КК), складанню підлягають лише строки цього покарання, а розміри відрахувань із грошового забезпечення військовослужбовця не складаються, а обчислюються за кожний злочин (за кожним вирокком) самостійно.

Засуджений до С. о. д. в. може бути звільнений від відбування цього покарання з випробуванням (ст. 75 КК). До осіб, що відбувають покарання у виді С. о. д. в., може бути застосовано умовно-дострокове звільнення від відбування покарання (ст. 81 КК). Військовослужбовці, засуджені до С. о. д. в., у разі визнання їх непридатними до військ. служби за станом здоров'я із зняттям з військ. обліку або непридатними до військ. служби у мирний час, звільняються судом від покарання за поданням командира військ. частини і висновком військово-лікарської комісії (ч. 3 ст. 84 КК, ч. 5 ст. 47 КВК).

Порядок виконання покарання у виді С. о. д. в. визначається ст. 47 КВК.

Відповідно до п. 4 ст. 89 КК особи, засуджені до С. о. д. в., визнаються такими, що не мають судимості, з моменту відбуття цього покарання або дострокового звільнення від нього.

Лит.: Пономаренко Ю. А. Види наказаний по уголовному праву Украины. Х., 2009; Литвинов О. М., Назимко Є. С. Інститут покарання в кримінальному праві України. Д., 2013.

М. І. Хавронюк.

СМЕРТНА КАРА (лат. *roena caritatis*, англ. *death penalty*) – винятковий, найсуворіший вид покарання, що полягає у примус. позбавл. життя засудженого від імені д-ви і за вироком суду або (історично) за рішенням ін. держ. чи воен. органів. С. к. бере свій початок від ін-ту кровної помсти. На відміну від С. к., яка застосовується лише д-вою за вироком суду і відповідно до закону, кровна помста ґрунтувалася на звичаях і здійснювалася близькими родичами потерпілого.

С. к. відома більшості країн світу. Вона з'явилася тоді, коли д-ва взяла на себе функцію виконання покарання за вчинені злочини.

У л-рі способи страти (процедура виконання С. к.) поділяються на прості і кваліфіковані. Перші передбачали лише позбавл. життя людини, ост. – мали на меті завдати максимум страждань покараному.

У Давній Греції С. к. застосовувалась досить часто і мала кваліфікований характер. Вибір способу залежав від тяжкості злочину, статусу винного і потерпілого у злочині. Напр., до рабів застосовувалося розпинання з метою залякати ін. Застосовувалися такі види